

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

DƯƠNG THU PHƯƠNG

**Một số giải pháp phát triển các doanh nghiệp
nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông
nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

(Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp)

Thái Nguyên, năm 2009

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

DƯƠNG THU PHƯƠNG

***Một số giải pháp phát triển các doanh nghiệp
nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông
nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên***

Chuyên ngành: Kinh tế nông nghiệp
Mã số: 60 - 31 - 10

Luận văn Thạc sĩ kinh tế
(Kinh tế nông nghiệp)

Người hướng dẫn khoa học
TS: Đỗ Quang Quý

Thái Nguyên, năm 2009

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này do chính tôi thực hiện, dưới sự hướng dẫn khoa học của TS ĐỖ QUANG QUÝ, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này hoàn toàn trung thực và chưa sử dụng để bảo vệ một công trình khoa học nào, các thông tin, tài liệu trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc. Mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn. Nếu sai tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm.

Thái Nguyên, ngày 1 tháng 10 năm 2009

Tác giả

DƯƠNG THU PHƯƠNG

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học này tôi đã nhận được sự quan tâm và giúp đỡ của nhiều cá nhân và tập thể. Nhân dịp đây tôi xin bày tỏ lòng biết ơn đến:

Tập thể các thầy, cô giáo trong khoa Kinh tế trường Đại học KT & QTKD – ĐH Thái Nguyên đã tận tình chỉ bảo, truyền đạt cho chúng tôi những kiến thức quý báu trong suốt quá trình học tập tại trường.

Các cán bộ Sở thống kê tỉnh Thái Nguyên cũng như các cán bộ trong phòng ĐKKD Sở kế hoạch và các doanh nghiệp nơi tôi liên hệ xin số liệu đã tận tình chỉ bảo, giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi và các đồng nghiệp thu thập số liệu để hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và chân thành nhất của mình tới thầy giáo **TS. Đỗ Quang Quý** đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài nghiên cứu khoa học của mình.

Và cuối cùng tôi xin cảm ơn gia đình, bạn bè và các đồng nghiệp đã ủng hộ động viên tôi để hoàn thành khóa học này đề tài.

Xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 1 tháng 10 năm 2009

HỌC VIÊN

DƯƠNG THU PHƯƠNG

MỤC LỤC BẢNG BIỂU

BẢNG	TÊN BẢNG	TRANG
2.1	<i>Kết quả thực hiện một số chỉ tiêu kinh tế – xã hội chủ yếu năm 2008 của Thái Nguyên</i>	42
2.2	<i>Phân bố các doanh nghiệp nhỏ và vừa năm 2008</i>	51
2.3	<i>Tỷ trọng ngành sản xuất nông nghiệp trong cơ cấu các ngành nghề của tỉnh</i>	53
2.4	<i>Đặc điểm chung của các doanh nghiệp</i>	54
2.5	<i>Vốn đầu tư và doanh thu của các doanh nghiệp</i>	56
2.6	<i>Trình độ lao động quản lý của các doanh nghiệp</i>	58
2.7	<i>Độ tuổi và trình độ chuyên môn của lao động trong các doanh nghiệp</i>	59
2.8	<i>Trình độ lao động phân theo lĩnh vực hoạt động của các doanh nghiệp Nông lâm nghiệp</i>	61
2.9	<i>Áp dụng CNTT trong hoạt động sxkd của các doanh nghiệp</i>	62
2.10	<i>Khó khăn khi áp dụng CNTT vào SXKD</i>	63
2.11	<i>Cơ cấu tổ chức quản lý của các doanh nghiệp</i>	64
2.12	<i>Giá trị sản lượng tiêu thụ của các doanh nghiệp</i>	67
2.13	<i>Thu nhập của người lao động trong doanh nghiệp</i>	68
2.14	<i>Kết quả hoạt động SXKD của các doanh nghiệp</i>	70
2.15	<i>Các chỉ tiêu phân tích tài chính của các doanh nghiệp</i>	71

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Thứ tự	Chữ viết tắt	Nghĩa
1	DN	Doanh nghiệp
2	NVV	Nhỏ và vừa
3	TS	Tài sản
4	CSH	Chủ sở hữu
5	SXKD	Sản xuất kinh doanh
6	NLN	Nông lâm nghiệp
7	NLS	Nông lâm sản
8	TMDV	Thương mại dịch vụ
9	TSCĐ	Tài sản cố định
10	CNTT	Công nghệ thông tin
11	CT HĐQT	Chủ tịch hội đồng quản trị
12	GD	Giám đốc
13	P.GD	Phó giám đốc
14	Tr.đồng	Triệu đồng

Mục lục

LỜI MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài.....	9
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	10
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	10
4. Ý nghĩa khoa học của Luận văn hoặc đóng góp mới của đề tài	11
5. Bố cục luận văn	11
CHƯƠNG 1.....	12
TỔNG QUAN TÀI LIỆU VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	12
1.1. Lý luận chung về doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	12
<i>1.1.1. Doanh nghiệp và phân loại doanh nghiệp trong nền kinh tế thị trường.....</i>	<i>12</i>
<i>1.1.2. Doanh nghiệp nhỏ và vừa, tiêu chí xác định doanh nghiệp nhỏ và vừa.....</i>	<i>13</i>
1.1.2.1. Khái niệm doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	13
1.1.2.2. Khái niệm doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp.....	15
1.1.2.3. Yếu tố tác động đến phân loại doanh nghiệp nhỏ và vừa	16
1.1.2.4. Tiêu chí xác định doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	16
<i>1.1.3. Kinh nghiệm phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa của các nước</i>	<i>17</i>
<i>1.1.4. Đặc điểm của doanh nghiệp nhỏ và vừa ở Việt Nam.....</i>	<i>19</i>
1.1.4.1. Đặc trưng cơ bản của doanh nghiệp nhỏ và vừa.....	19
1.1.4.2. Xu hướng phát triển của doanh nghiệp nhỏ và vừa	22
1.1.4.3. Quan hệ với doanh nghiệp lớn.....	23
1.1.4.4. Ưu thế phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa	24
1.1.4.5. Những tồn tại của doanh nghiệp nhỏ và vừa	25
<i>1.1.5. Vai trò của doanh nghiệp nhỏ và vừa trong quá trình phát triển kinh tế.....</i>	<i>27</i>
1.1.5.1. Vai trò kinh tế	27
1.1.5.2. Vai trò xã hội	28
<i>1.1.6. Đặc điểm của doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp.....</i>	<i>31</i>
<i>1.1.7. Vai trò của doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp.....</i>	<i>33</i>
1.1.7.1. Vai trò kinh tế	33
1.2. Phương pháp nghiên cứu	37
1.2.1. Các câu hỏi đặt ra	37
1.2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể	37
CHƯƠNG 2.....	41
THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN CỦA CÁC DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA HOẠT ĐỘNG TRONG LĨNH VỰC NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	41
2.1. Đặc điểm kinh tế xã hội tỉnh Thái Nguyên.....	41
2.1.1. Điều kiện tự nhiên	41
2.1.2. Đặc điểm kinh tế xã hội	45
2.2. Một số nét cơ bản về tình hình phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp của Việt Nam trong thời gian qua	52
2.2.1. Tác động của hội nhập	53
2.2.2. Khả năng mở rộng thị trường.....	54

2.3. Một số nét cơ bản về hệ thống các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.....	55
2.3.1. Sự ra đời của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	55
2.3.2. Một số kết quả hoạt động của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp	58
2.3.3. Số lượng và cơ cấu ngành nghề.....	59
2.4. Thực trạng hoạt động sản xuất kinh doanh của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp tại các doanh nghiệp điều tra	63
2.4.1. Quy mô doanh nghiệp.....	63
2.4.2. Công nghệ và áp dụng công nghệ trong sản xuất.....	71
2.4.3. Tổ chức quản lý.....	72
2.4.4. Tiêu thụ sản phẩm	75
2.4.5. Thu nhập của người lao động.....	77
2.4.6. Kết quả hoạt động sản xuất kinh doanh	78
2.5. Kết luận rút ra thực trạng phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp của tỉnh Thái Nguyên	81
2.5.1. Tiềm lực	81
2.5.2. Hiệu quả.....	83
CHƯƠNG 3	87
MỘT SỐ GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN CÁC DOANH NGHIỆP NHỎ VÀ VỪA HOẠT ĐỘNG TRONG LĨNH VỰC NÔNG NGHIỆP TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN.....	87
3.1. Định hướng phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp	87
3.1.1. Quan điểm phát triển.....	87
3.1.2. Định hướng chiến lược phát triển.....	89
3.1.3. Các chỉ tiêu dự kiến.....	93
3.2. Một số giải pháp phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp của tỉnh Thái Nguyên trong thời gian tới	95
3.2.1. Đơn giản hoá các quy định nhằm tạo điều kiện thuận lợi cho việc đăng ký kinh doanh, gia nhập thị trường và các hoạt động của doanh nghiệp.....	95
3.2.2. Tạo điều kiện tiếp cận chính sách đất đai, mặt bằng sản xuất cho các doanh nghiệp.....	96
3.2.3. Tạo điều kiện thuận lợi cho các doanh nghiệp tiếp cận các nguồn vốn, ưu tiên các doanh nghiệp sản xuất hàng xuất khẩu, hàng có giá trị gia tăng cao	97
3.2.4. Các chương trình hỗ trợ nhằm nâng cao năng lực và cải thiện khả năng cạnh tranh của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp	99
3.2.5. Phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp	101
3.2.6. Giải pháp đẩy mạnh công tác chuyển giao và ứng dụng tiến bộ khoa học, kỹ thuật, công nghệ vào sản xuất.....	102
3.2.7. Quản lý thực hiện Kế hoạch phát triển doanh nghiệp	103
KẾT LUẬN	105

LỜI MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Trong lịch sử phát triển của các nước, các doanh nghiệp nhỏ và vừa luôn có vai trò, tác dụng rất lớn và ngày càng được coi trọng. Ở Việt Nam trong những năm gần đây, các doanh nghiệp nhỏ và vừa được thành lập và gia tăng với tốc độ khá nhanh. Các doanh nghiệp này đang ngày càng khẳng định vị trí quan trọng của mình trong việc thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội, làm năng động một nền kinh tế nhiều thành phần, góp phần vào công cuộc công nghiệp hóa hiện đại hóa đất nước. Tuy nhiên, cùng với xu thế chung của tiến trình hội nhập, các doanh nghiệp nhỏ và vừa của Việt Nam đang đứng trước rất nhiều những khó khăn thách thức, các doanh nghiệp nhỏ và vừa cần tìm ra những hướng đi đúng đắn để có thể vững vàng trong cạnh tranh với các doanh nghiệp khác trên thế giới. Điều này đòi hỏi cần phải có cả sự hỗ trợ từ phía Nhà nước với những chính sách ưu đãi và chiến lược thích hợp.

Thái Nguyên, một tỉnh miền núi trung du phía Bắc, đang có những bước chuyển mình trong chiến lược phát triển kinh tế xã hội. Những năm gần đây, số lượng các doanh nghiệp tăng lên nhanh chóng, đặc biệt là các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp. Các doanh nghiệp nhỏ và vừa này là một trong những nhân tố đảm bảo sự ổn định và bền vững của nền kinh tế, tạo việc làm cho người lao động, khai thác và sử dụng có hiệu quả tiềm năng về vốn, tay nghề và những nguồn lực còn tiềm ẩn trong dân cư, phát triển các ngành nghề truyền thống, đảm bảo những công bằng lớn về kinh tế – xã hội, môi trường. Tuy nhiên, phần lớn các doanh nghiệp nhỏ và vừa này là các hộ gia đình, còn quá nhỏ bé và yếu ớt để có thể cạnh tranh trên thị trường quốc tế. Trình độ công nghệ của các doanh nghiệp này còn thấp, tốc độ đổi mới công nghệ chậm, khả năng cạnh tranh của hàng hoá và dịch vụ do tiềm lực tài chính nhỏ, trong nhiều trường hợp còn phụ thuộc vào hướng phát triển của các doanh nghiệp lớn. Muốn vậy, bên cạnh những chiến lược và hệ thống chính sách hỗ trợ phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa của nhà nước, tỉnh Thái Nguyên cũng cần có những giải pháp thiết thực

để tạo môi trường thuận lợi cho các doanh nghiệp này phát triển. Với ý nghĩa lý luận và mục tiêu phát triển kinh tế xã hội của tỉnh Thái Nguyên nói chung và phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn Tỉnh nói riêng, tôi đã tiến hành nghiên cứu đề tài: ***“Một số giải pháp phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên”***.

2. Mục tiêu nghiên cứu

2.1. Mục tiêu chung

Trên cơ sở tìm hiểu đánh giá thực trạng và tình hình phát triển của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên nhằm đưa ra một số kiến nghị để các doanh nghiệp nhỏ và vừa này hoạt động có hiệu quả hơn nữa, góp phần tăng thu nhập cho người lao động trên địa bàn Tỉnh.

2.2. Mục tiêu cụ thể

- Hệ thống hóa các vấn đề lý luận chung về doanh nghiệp nhỏ và vừa.
- Đánh giá thực trạng hoạt động của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên; đánh giá hiệu quả và tiềm năng phát triển của các doanh nghiệp này trong những năm tới.
- Đề xuất một số giải pháp chủ yếu nhằm phát triển các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.

3.2. Phạm vi nghiên cứu

- Về nội dung: Đặc điểm của các doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên và vai trò, hiệu quả của các doanh nghiệp này đối với phát triển kinh tế xã hội của Tỉnh.